

990908-1

V OIKOYMENH teď vyšel překlad knížky Paula Veyne-a s názvem „Věřili Řekové svým mýtům?“ Celá kniha je značně poškozena metodickým lapsem (bohužel i u jiných autorů velmi častým, takže se ani za lapsus nepovažuje), totiž že se zaměřuje běžný a velmi rozšířený význam slova „věřiti“ a „víra“ s významem specificky židovsko-křesťanským. Zvláštní je na celé věci to, že sám autor si někdy tento rozdíl uvědomuje a dokonce o něm píše, ale ve svém myšlení a jeho postupech na něj vůbec nedbá. Tak kupř. hned v úvodu píše, že „Řekové měli vlastní způsob, jak věřit své mytologii nebo být vůči ní skeptický, a tento způsob se zdánlivě podobá našemu. „ (str. 14). Z této formulace je zřejmé, že považuje za možné „věřit mytologii“, tj. logizovanému mýtu. Věřit tedy neznamená nic jiného než považovat nějakou výpověď za správnou resp. pravdivou (nechme nyní stranou zvláštní problematiku pojetí pravdy a vztahu mezi správností a pravdivostí). Naproti tomu pochybovat o správnosti (resp. pravdivosti) nějaké výpovědi znamená být skeptický, a skepse je opakem víry. Víra je tu tedy redukována na jakýsi vnitřní souhlas s nějakou myšlenkou, nějakým tvrzením či výpovědí. Už samo toto pojetí je tedy redukcionistické i ve vztahu k obecně rozšířenému chápání, neboť všeobecně se víra spojuje s aktivním, praktickým spolehnutím na to, čemu věřím: když mi někdo poskytne nějakou informaci, mohu reagovat buď jen souhlasem, aniž bych z toho vyvodil nějaké okamžité (praktické) důsledky (neboť mohu souhlasit třeba jen proto, že to už i já dávno vím), anebo – je-li to informace pro mne nová a důležitá – že se podle ní okamžitě zařídím, buď že opravím svou dosavadní činnou orientaci nebo že zahájím nějakou jinou, novou činnost apod. – „Věřit“ mýtu (resp. „věřit“ myticky) je ovšem něco docela jiného: znamená to životní spolehnutí na orientaci, již mi mýtus nabízí a k níž mne zve a vede. Proto tímto způsobem „věřit“ mytologii je cosi již mnohem oslabenějšího. Spolehnutí na mytologii, tj. na logizaci mýtu, v sobě zahrnuje už jen pouhý relikv onoho životního spolehnutí a stává se vlastně jen spolehnutím na správnost nějaké informace, nějaké výpovědi, nějaké teze.

(Písek, 990908-1.)